

Denne bog er udgivet med støtte fra
Statens Kunstfond, Projektstøtteudvalget
for Kunsthåndværk og Design

Af
Foreningen for Retsbeskyttelse af
Arkitektur, Design og Kunsthåndværk

Februar 2022

Redaktion:
Svend Onø og Steinar Valade-Amland
Grafisk tilrettelæggelse og design:
Marta Sawicka

Tryk: Øko-Tryk ApS
Oplag: 1000

Foreningen for Retsbeskyttelse af
Arkitektur, Design og Kunsthåndværk
c/o Dreyers Fond
Vesterbrogade 34, 3.
1620 København V

www.designnævnet.dk

ISBN 978-87-973716-0-2
Trykt version

ISBN 978-87-973716-1-9
PDF / e-bog

Retten til det gode design

Foreningen for Retsbeskyttelse
af Arkitektur, Design og Kunsthåndværk

Indhold

I	Stor tak og tillykke
8	Tillykke til danske designere, kunsthåndværkere og arkitekter
15	DesignEuropa Awards 2021
II	Grundlæggende juridiske betragtninger
23	Beskyttelse af design
III	Refleksioner og historier fra det virkelige liv
32	Kunsten at sikre sit design
39	For lidt eller for meget
44	Hvis der nu kun var tale om piratkopiering...
50	Arkitektur, design og kunsthåndværk
IV	Lidt om projektet og partnerne bag
56	Når du synes, at noget kommer for tæt på
64	Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur, Design og Kunsthåndværk
66	FAOD
67	UBVA
68	DKOD
69	Design denmark
70	Dansk Industri
71	Dansk Erhverv
V	Som du spørger får du svar
75	FAQ
79	Ordliste

Stor tak og tillykke

I

Tillykke til danske designere, kunsthåndværkere og arkitekter

Denne bog er udgivet i forbindelse med lancering af en ny og vigtig aktør i kampen for at sikre den danske styrkeposition inden for områderne design, kunsthåndværk og arkitektur – Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur, Design og Kunsthåndværk, som igen står bag de to nye instanser, DesignNævnet og Responsumudvalget, og som på forskellig vis introduceres og portrætteres i bogens følgende kapitler.

Bogen er gjort mulig ved hjælp af en bevilling fra Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Kunsthåndværk og Design, og efter en åben invitation til landets grafiske designere, faldt valget på Marta Sawicka som formgiver og samarbejdspartner på at gøre denne lille bog til noget ganske særligt.

Og hvorfor er det nu også så vigtigt...?

Realiteten er, at rigtigt mange udstøvere af de tre skabende discipliner kæmper. Ikke bare kan det være en kamp at finde ens rigtige plads i den "kreative værdikæde". Mindst lige så stor kan kampen være for at sikre ens egen fremtid og livsgrundlag ved at hente et anstændigt levebrød hjem på baggrund af det talent, den viden og de kompetencer man repræsenterer. Rent faktisk viste en undersøgelse blandt europæiske designere for nogle år tilbage, at designere i gennemsnit tjener i omegnen af 60% af det andre rådgivere med en længerevarende uddannelse i bagagen tjener, og deres gennemsnitlige indkomst ligger i gennemsnit mere end 20% under det, den del af den europæiske befolkning som går på arbejde hver eneste dag, tjener.

Og, som om ikke det var nok, så lever designere, kunsthåndværkere og arkitekter i konstant frygt for at opdage, at de løsninger, de forme, mønstre og samlinger, og de idéer som de har brugt måneder og år på at materialisere i smukke og funktionelle, fysiske frembringelser – at de bliver stjålet med arme og ben. Af andre designere, af producenter – både under nære og fjerne himmelstrøg – og af kyniske kræfter som ser deres snit til at indkassere gevinsten uden nogensinde selv at have skabt noget af værdi.

Heldigvis lever vi også i en verden, hvor der er et langt stykke hen ad vejen findes velfungerende systemer for at gøre op med svindel og bedrag og uretmæssig udnyttelse af andres kreative og intellektuelle ejendom. Både internationalt og på europæisk plan, og i alle civiliserede lande, findes der organisationer som er sat i verden for at informere om faren for, og forhindre krænkelse af den ideelle ophavsret, af registrerede

og ikke registrerede designs, af varemærker og patenter – og oven i købet af god skik og brug i forhold til markedsføring af varer og tjenester. Alle disse mekanismer, og med hjælp og støtte fra et velfungerende retsvæsen og et juridisk fagmiljø bestående af både teoretikere og praktikere, som hele tiden er med til at sætte grænser for hvad man gerne må, og hvor grænserne for at krænke andres frembringelser går, er både værdifuld og nødvendige for at sikre, at det i det hele taget kan betale sig at tænke nye tanker og at udvikle nyt unikt håndværk, nye designs, ny arkitektur og nye løsninger på alverdens udfordringer.

Alligevel ser vi alt for tit at ophavsmænd og ophavskvinder bider det i sig når nogen stjæler og udnytter deres ideer, for derefter at skabe produkter og løsninger baseret på dem, og for i sidste ende at hente ofte store og uberettigede fortjener hjem. Prisen – både i kroner og ører og i tid og fokus for at tage op kampen, i form af retslig forfølgelse, opleves ofte for stor, og risikoen opleves ofte for høj. Risikoen for, at man alligevel ikke får medhold – at det kun var en selv og ens eget hold som syntes, at grænserne er overskredet.

”Derfor er lanceringen af DesignNævnet og Responsumudvalget en vigtig begivenhed for de danske, skabende brancher. Den repræsenterer en historisk ny mulighed for at få prøvet ens ret, men uden at sætte ens økonomi og ens virke på spil.”

Derfor er lanceringen af DesignNævnet og Responsumudvalget en vigtig begivenhed for de danske, skabende brancher. Den repræsenterer en historisk ny mulighed for at få prøvet ens ret, men uden at sætte ens økonomi og ens virke på spil. Hvad enten man vil have prøvet hvorvidt en frembringelse og rettigheder rent faktisk er blevet krænket, med tanke på at forfølge en sag via dialog eller retslige skridt – eller om man, sammen med ens modpart – hvad enten det er en kunde, en kollega eller andre, som har set sit snit til at ”lade sig inspirere”, så har tærsklen aldrig været lavere end nu.

DesignNævnet og Responsumudvalget og baggrunden for projektet er beskrevet i det følgende, og derfor skal det her, indledningsvis lyde et stort tillykke til danske designere, kunsthåndværkere og arkitekter med, at der nu findes en rimelig, tilgængelig og solidt funderet instans – både i de kreative fagligheder og i de relevante juridiske rammer – hvor man kan gå hen når nogen har overskredet ens grænser. I sidste ende handler det om at beskytte – ikke bare ens juridisk sikrede rettigheder, men også ens faglige stolthed, ens livsværk, ens økonomi og ens fremtid. ●

Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur, Design og Kunsthåndværk, DesignNævnet og Responsumudvalget er et resultat af flere års frivilligt arbejde nedlagt af en række dedikerede mennesker, inklusive repræsentanter for de organisationer som står bag og medlemmer af advokatstanden.

Etaberingen hviler på et engangsbidrag fra hver af de deltagende organisationer. Alligevel ville projektet aldrig kommet op at flyve hvis det ikke var for de gode kræfter som har valgt at støtte projektet økonomisk.

To fonde har bidraget til projektets etablering og sikring af DesignNævnets og Responsumudvalgets drift de første pr år. Vi skylder derfor en stor tak til:

UBVAs Fond

Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA) er et stående udvalg under hovedorganisationen Akademikerne. UBVA varetager de danske akademikeres interesser i spørgsmål om intellektuelle ejendomsrettigheder og forskningsfrihed.

Dreyers Fond

Dreyers Fond uddeler midler til initiativer og projekter, hvis formål er at fremme advokat- og arkitektstandens udvikling og samspil med samfundet, f.eks. i form af studierejselegater og andre legater, som fondens bestyrelse mener kan gavne advokat- og arkitektstanden.

Statens Kunstfornd, Projektstøtteudvalget for Kunsthåndværk og Design har dækket Design Denmarks og DKODs egenbidrag, samt arrangement og bogudgivelse i forbindelse med lancering af DesignNævnet og Responsumudvalget.

Vi skylder alle bidragsydere

en stor tak

DesignEuropa Awards 2021

European Union
Intellectual
Property Office

In keeping with its desire to promote the use of industrial design rights in the EU, the EUIPO welcomes the establishment of the Danish Design Panel and we look forward to working with the new organisation.

With a year's delay due to the COVID-19 pandemic, the European Union Intellectual Property Office (EUIPO) held a new DesignEuropa Awards ceremony, one of the most special and remarkable events in the Office's calendar, in October 2021. Eindhoven, the Dutch capital of design, hosted the awards ceremony. Milan and Warsaw have played host to earlier editions of the event in 2016 and 2018, respectively.

Now in their third edition, the DesignEuropa Awards have become an unmissable event for professional designers and design lovers from all over the world. As the main organiser of the event, it is also a proud moment for the EUIPO, an EU agency based in Alicante, Spain, that manages the registration of designs and trademarks at EU level. The finalists of the 2021 edition of the DesignEuropa Awards represented sectors such as healthcare, advanced engineering, furniture, and the Internet of Things.

”The awards were conceived to give recognition to designs that are protected as registered Community designs (RCD)”

The awards were conceived to give recognition to designs that are protected as registered Community designs (RCD), as well as to leading figures in the world of industrial design, such as this edition's Lifetime Achievement Award winner, André Ricard.

Design, creativity and innovation

Coinciding with the Dutch Design Week, the eyes of Europe were focused squarely on design at the iconic and futuristic Evoluon conference centre in Eindhoven, where the DesignEuropa Awards ceremony took place. Eight finalists, chosen from more than 750 submissions from across the

European Union and beyond, showed what great design is about – style, functionality and innovation.

A jury composed of 12 experts from the fields of business, design and intellectual property faced the unenviable task of choosing one winner from each of the three categories: Small and Emerging Companies, Industry, and the Lifetime Achievement Award. Päivi Tahkokallio, renowned Finnish designer and Jury chairperson, explained that choosing a winner was made all the more difficult by the high standards set by the candidates and their designs.

In the Small and Emerging Companies category, the jury chose Relio², a professional lighting system created by the Italian designer and entrepreneur Marco Bozzola. The innovative design incorporates a lamp that mimics sunlight and improves colour clarity. Portable, transformable and modular, it is manufactured and hand-assembled in Italy. As its creator explained, “it is particularly useful for meticulous manual jobs, so some of the sectors that really enjoy using this product are violin makers or jewellers”.

The award for best design in the Industry category went to the Philips IntelliVue X3 patient monitor, designed by Fabian Benedikter and Ceren Bagatar and manufactured by Philips. The IntelliVue X3 provides health professionals with a clear and detailed display that can be detached from its housing, for safe and secure transport with patients throughout any health care facility.

André Ricard, Lifetime Achievement Award

To round off the ceremony, the Lifetime Achievement Award was presented to André Ricard. The Spanish designer is one of the pioneers and most influential figures in the field of industrial design, best known for the design of the Olympic torch for the '92 Barcelona Games. His son, Bruno Ricard, accepted the award on his father's behalf, who also sent an emotional video message for the occasion.

Shaping the future of design

¹ EUIPO and EPO (2019): IPR-intensive industries and economic performance in the European Union.

² EUIPO and EPO (2021): Intellectual property rights and firm performance in the European Union.

At 92, André Ricard continues working and creating. His Copenhagen ashtray is considered a symbol of the 1960s. A perfume bottle he created in 1968 is still in production and sold all over the world. The Tatu lamp, designed in 1972, looks as modern today as it did then. His majestic hanging lamps have graced the Reina Sofía Museum in Madrid for decades now. In 1992, Ricard's Olympic torch design shone a light on his home city of Barcelona and introduced him to an even wider audience. Ricard has worked tirelessly for decades, pushing boundaries and creating iconic designs that will continue to inspire generations of designers across the world.

The European Union is a world leader in industrial design. Design-intensive industries generate 30.7 million direct jobs and contribute 16.2% to the EU's total GDP¹. Firms that own industrial design rights generate 32% more revenue per employee and pay their employees almost 30% higher wages than do firms that do not own registered IP rights².

The EUIPO started accepting applications for registered Community designs in 2003, and it soon became a very popular intellectual property right among businesses, as was the case with EU trade marks. Today, the EUIPO receives around 100,000 designs a year and has recently reached a total of 1.5 million design filings.

The finalist designs of the DesignEuropa Awards 2021 are all perfect examples of how design protection is a powerful tool for supporting growth, attracting investment and creating jobs amongst large businesses and SMEs alike. "For any design professional, from a student to someone running a design consultancy or an in-house designer, their most valuable asset is their ability to design. It is therefore in their interest to protect their designs", said Päivi Tahkokallio, jury chair and active advocate of Arctic design as an approach to sustainable development.

By celebrating the very best of design and design management among RCD holders worldwide, the EUIPO wants to put

the focus on the creators and innovators and show how they are shaping the present and future of many industries.

In the words of EUIPO Executive Director, Christian Archambeau: "The DesignEuropa Awards are an important opportunity for us to recognise not only the economic and practical impacts of innovative designs, but also their cultural impact. Iconic designs like those of André Ricard have appeared in both the background and foreground of our lives since the 1960s, from perfume bottles to the Olympic torch. They illustrate just how design shapes every part of our lives and serves to inspire new creations from generation to generation."

In keeping with its desire to promote the use of industrial design rights in the EU, the EUIPO welcomes the establishment of the Danish Design Panel and we look forward to working with the new organisation. ●

Juridiske betragtninger

II

Beskyttelse af design

Af Johan Løje
LØJE-IP
Advokatfirma

Designbeskyttelse giver ejeren en eneret til at forhindre andre i at kopiere ens design. Begrundelsen for designbeskyttelse og immaterialret generelt er et ønske fra samfundet om at beskytte dels den kreative udvikling og den økonomisk investering på en måde, som fremmer yderligere udvikling. Konkurrence er godt, men kun til en vis grad, kan man sige.

Den moderne lovgivning om beskyttelse af designs, eller fremtoning, går kun ganske få hundrede år tilbage. I Danmark findes den i tre love, som beskytter designs, hver med sin begrundelse – ophavsretsloven, designloven og markedsføringsloven. Hvor ophavsretsloven beskytter selve den kreative frembringelsesproces og derfor er en 'personlig' ret for designeren, beskytter designretten fremtoningen af et merkantilt produkt, mens markedsføringsloven beskytter den investering, der er lagt i udvikling og markedsføring af et design. Disse forskelle giver sig udtryk i de krav, der stilles til beskyttelsen.

Ophavsret

Ophavsret omfatter den kreative frembringelse af et design, også kaldet et værk. Beskyttelsen etableres i takt med, at en idé manifesterer sig i et værk. Det kan for eksempel være, når en designer tegner en stol, eller når keramikeren former en skål. Det afgørende for beskyttelse er, at den kreative ide i hvert fald i et vist omfang har manifesteret sig i et værk. Selve den abstrakte idé kan ikke beskyttes. Det er således først når idéen til for eksempel en stol konkret har manifesteret sig i en tegning, eller en model, at beskyttelsen indtræder. De valgte principper beskyttes heller ikke. Man kan således ikke opnå beskyttelse for gældende principper, som anvendes til at komponere musik i en bestemt genre. Endelig beskytter ophavsretten heller ikke fremtoninger, som er en konsekvens af en teknisk funktion. Disse kan beskyttes som patent eller brugsmode.

Ophavsretlig beskyttelse kræver ikke nogen registrering, men designeren skal kunne bevise sin kreative proces, hvis vedkommendes ophavsret bliver udfordret. Ophavsretten er i stort omfang harmoniseret i EU, og EU-domstolen har fastslået, at et design er beskyttet, hvis fremtoningen er et resultat af frie og kreative valg. Ophavspersonen skal altså have truffet en række frie og kreative valg i forhold til de værker, ophavspersonen kendte i forvejen. Hvor meget der skal til for at et værk er beskyttet er vanskeligt at sige, men kravene er ikke særligt høje. Ophavsretten giver altså en bred beskyttelse af den kreative proces.

Ophavsret beskytter mod, at andre genbruger ens værk, eller karakteristiske dele deraf, i et nyt værk. Man krænker således kun en ophavsret, hvis man kendte til det oprindelige værk og overtog beskyttede elementer fra dette værk. Hvis det oprindelige værk kan erkendes i det nye værk, vil der foreligge en krænkelse, selvom det nye værk også indeholder andre og nye elementer.

I Danmark udløber ophavsretten 70 år efter ophavspersonens død.

”En designret er en merkantil ret, som forudsætter en registrering. Et design er den overordnede fremtoning af et givent produkt.”

Designret

En designret er en merkantil ret, som forudsætter en registrering. Et design er den overordnede fremtoning af et givent produkt. Der gælder ingen krav om en særlig æstetisk højde, hvorfor formgivningen af simple tekniske produkter kan beskyttes, såsom en kuglepen, en lighter eller en vandslange. Et design kan udgøres af et produkts – eller en del af et produkts – udseende, som er bestemt af de særlige træk ved selve produktet eller dets udsmykning. For at kunne beskyttes skal designet være nyt og have 'individuel karakter'. Dette betyder, at designet skal have en vis afstand til kendte designs, hvis registreringen skal være gyldig. Hvorvidt kravet om 'individuel karakter' er opfyldt, afgøres på baggrund af to kriterier: Den informerede brugers (det vil sige en mellemting mellem en forbruger og en fagmand) synsmæssige opfattelse af designet, samt den grad af frihed designeren har haft ved udformningen af designet. Desto mere designet er betinget af tekniske funktioner, desto strengere er kravet til individualitet.

En designret løber så længe indehaveren betaler for fornyelsen, men maksimalt 25 år. En vigtig forskel til den ophavsretlige beskyttelse er, at en designregistrering også beskytter mod andre frembringelser i god tro. Man kan altså krænke en registreret designret uden at have haft kendskab til den. Dette kan være en stor fordel ved en registrering, da man derved undgår at skulle bevise ond tro.

Markedsføringsbeskyttelse

Markedsføringsloven beskytter den investering, producenten foretager i udvikling eller markedsføring af et produkt. Beskyttelsen omfatter produktets fremtoning, og fremtoningen skal adskille sig fra andre produkter på markedet. Kravene til adskillelse er generelt små, men rent funktionelle elementer uden et 'designmæssigt overskud' beskyttes ikke.

I modsætning til ophavsretten, forudsætter beskyttelse efter markedsføringsloven, at produktet udbydes til salg. Først når det sker, kan det beskyttes efter markedsføringsloven. Beskyttelsen varer til gengæld lige så længe produktet udbydes til salg, altså også efter ophavsretten er udløbet. Beskyttelsen tilhører den person, eller virksomhed, der udbyder produktet til salg.

Krænkelser

Reglerne om beskyttelse af design er meget vigtige for udviklingen af kreativ virksomhed. Formålet med reglerne er at tilbyde designere og kreative virksomheder beskyttelse mod, at andre kopierer dem og stjæler deres indsats uden at betale for det.

”Formålet med reglerne er at tilbyde designere og kreative virksomheder beskyttelse mod, at andre kopierer dem og stjæler deres indsats uden at betale for det.”

Hvornår der foreligger en krænkelse er lidt forskellig fra lov til lov, hvilket også hænger sammen med, at hensynene bag reglerne er lidt forskellige. Forudsætningen for at krænke ophavsretten til et værk er, at kopien har overtaget og gengiver kreative og dermed beskyttede elementer fra originalen. Det afgørende, er, om det 'overordnede synsindtryk' er det samme.

Markedsføringsloven beskytter mod markedsfortrængning, hvorfor det afgørende er, om der er risiko for forveksling mellem kopien og originalen. Det er ikke afgørende, om forbrugeren tror, de køber originalen, men fremtoningen af de to produkter, skal være så ens, at der er risiko for forveksling. Også her ser man på produktet som helhed. Der er en gængs opfattelse af, at det er tilstrækkeligt at lave et vist antal ændringer eller ændre en vis procentdel af produktet for at undgå at kopiere, men det er ikke korrekt. Har krænkeren kopieret de karakteristiske elementer, vil selv nok så mange detaljeforskelle ikke hjælpe. I markedsføringsretten kan selve markedsføringen, såsom det valgte varemærke eller emballagedesign også kunne spille ind i bedømmelsen.

En designkrænkelser forudsætter, at kopien ikke giver den tidligere omtalte 'informerede bruger' et andet helhedsindtryk, end det beskyttede design. Designerens frihed spiller ind ved vurderingen, hvilket betyder, at der skal være større forskel mellem produkterne, for at undgå krænkelse, hvis designeren har stor frihed, altså hvis der kun er meget få krav til designets udseende.

For alle tre loves vedkommende gælder det, at fagpersoner, designere og kunstnere ofte deltager i afklaringen af de faktiske forhold omkring krænkelsen. Det er som udgangspunkt kun designere og fagfolk, der har den erfaring, der kræves for at kunne udtale sig om, hvorvidt et design er et resultat af en kreativ indsats, om et der er risiko for forveksling mellem to produkter og, om et design giver et andet helhedsindtryk, end et andet design. Dommere vurderer til gengæld om de juridiske betingelser for beskyttelse og krænkelse er opfyldt, herunder om der foreligger ond tro.

Erfaringer – hvad egner sig til nævnet

Jeg har gennem årene repræsenteret mange designere og virksomheder i retten og ved, hvad det betyder at skulle gennem en ofte lang og tidskrævende proces. Det kræver mod og beslutsomhed at håndhæve sine designs, men det er en vigtig proces. Reagerer designeren eller producenten ikke i tide, kan det betyde, at de mister den beskyttelse, loven tilbyder.

Både den lille designer og den store virksomhed bør reagere på kopiering. Med de sociale medier udbredes viden om kopier hurtigt, og jeg har set flere eksempler på, at selv relativt begrænsede salg af kopiprodukter kan skade en designers renommé. Derfor er det vigtigt at have en god strategi for beskyttelse af sit design og løbende holde den opdateret. Det vil i sidste ende være en stor fordel at være forberedt, selvom det koster lidt penge.

”Mange gange har jeg hørt, at rettighedshavere er ’stolte’ over at blive kopieret, men det dækker ofte over manglende mod eller midler til at gennemføre en krænkelssag.”

Mange gange har jeg hørt, at rettighedshavere er ’stolte’ over at blive kopieret, men det dækker ofte over manglende mod eller midler til at gennemføre en krænkelssag. Det er normalt ikke en fordel at forholde sig passiv til krænkelser. Her kan det nye Designnævnet være en kærkommen mulighed for at få en hurtig og mindre omkostningsfuld løsning på konflikten. DesignNævnet vil være besat med sagkyndige jurister og designere, som er vant til at forholde sig til designkrænkelser og nævnets afgørelser, vil kunne danne et godt grundlag for en forligsmæssig løsning af konflikten.

Udvikling

DesignNævnet vil være velegnet dels til at forholde sig til, om et design overhovedet er beskyttet, men vil også være velegnet til at løse små såvel som store konflikter og nævnet vil også kunne agere voldgiftsret. En voldgiftsret er en privat domstol, som parterne kan give kompetence til at løse en konflikt, der strækker sig over flere lande, hvilket i visse situationer vil kunne være procesbesparende og effektivt.

Der er ikke tegn til, at antallet af sager om krænkelse af designrettigheder vil falde, og med den store udbredelse af sociale medier, er der til gengæld risiko for, at krænkelse vil blive mere alvorlige i fremtiden. Selv nok så god en beskyttelse vil ikke sætte en stopper for krænkelse, så længe der er et marked for billigere kopier. Det er derfor vigtigt med gode redskaber til at få løst de konflikter, der opstår. Her vil DesignNævnet kunne være et godt alternativ til domstolene, da intentionen er, at det bliver billigere og hurtigere at få løst konflikter gennem nævnet. ●

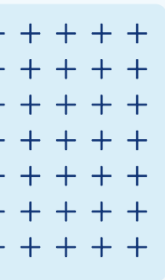
Refleksjoner og historier fra det virkelige liv

III

Kunsten at sikre sit design

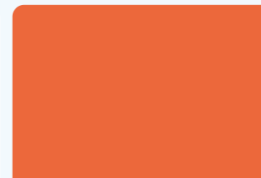
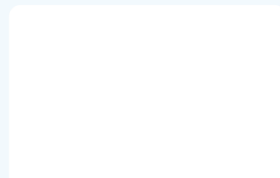
Af journalist
Katrine Krebs
Dreyers Fond

Retten til det gode design

Der ligger års arbejde bag at opnå det design og den teknik, Marlene Corydon i dag anvender og udvikler på sine keramiske fliser med primært blomstermotiver. Derfor har hun som andre kunsthåndværkere ønsket at beskytte sit design, og i lige så høj grad har hun ville sikre sig, at hun ikke selv fik skyld for at kopiere andres.

Der er utallige eksempler på at små selvstændige kunsthåndværkere får kopieret deres designs af store kommercielle kræfter, det kan være alt for overvældende at kæmpe imod. Kampen kan dog være endnu hårdere, hvis den går den modsatte vej, og kendte brands lægger sag an mod en. Derfor begav Marlene Corydon sig ud i kunsten at sikre sit design.

Retten til det gode design

Unikt design tager årevis at skabe

Marlene Corydons rejse begyndte for alvor i 2017, hvor den industrielle designer sagde farvel til sit gode job i Coloplasts produktudviklingsafdeling for at blive kunsthåndværker. Målet var som selvstændig at få et liv i bedre balance samt at forene oprindelig faglig baggrund som glas- og keramikdesigner med lang erfaring fra kommerciel industriel storskalaproduktion.

"Inspireret af engelske håndmalede fliser var mit ønske at skabe nogle danske håndlavede fliser, der både kunne tale ind i historiske traditioner og moderne tendenser – for eksempel New Nordic Cuisine, som Noma, Geranium og andre restauranter og gjort Danmark kendt for. Jeg troede på, at der var et marked for produktet, og der har fra start været efterspørgsel".

Marlene Corydon gik på jagt, og på Det Kongelige Bibliotek fandt og faldt hun for de gamle Flora Danica værker fulde af danske blomster. Hun affotograferede illustrationer, og i processen med at rettegne dem skabte hun sin egen stil, der tilførte de fine tegninger mere kant og karakter samt et ensrettet look, da de oprindeligt er skabt af forskellige illustratører.

Sideløbende med at give blomstermotiverne et moderne udtryk og muliggøre aftryk på fliser i high end kvalitet, arbejdede Marlene Corydon på at finde en farveskala og formudtryk. Det hele endte med keramiske fliser i stramme geometriske former, støvede almuepasteller og med tydelige blomstertryk under et lag af glasur med fornemmelsen af let krakellering.

Varemærke frem for designbeskyttelse

"Selv om jeg vidste, jeg havde fundet mit helt eget udtryk, var jeg bekymret for, om nogen ville kunne finde på at kopiere det, og jeg ønskede derfor at opnå designbeskyttelse. Desuden var jeg opmærksom på, at Flora Danica er et kendt brand af kongeligt porcelæn, og jeg har ikke meget lyst til at ende i retssag med en mastodont som Fiskars, der ejer Royal Copenhagen".

Derfor satte Marlene Corydon en advokat på sagen for at sikre sig, inden hun satte en større produktion i gang. Hun fandt ud af, at navnet Flora Danica er markedsføringsbeskyttet, men at illustrationerne frit kan benyttes af alle, da ophavsretten er udløbet på Flora Danica værkerne, der er udgivet 1761-1883. Rådet var derfor at skabe og få varemærkeret registreret sit eget brand.

"Efter fire års udvikling ville designbeskyttelse havde være rart, men jeg fik flyttet fokus hen på at få skabt et brand. Noget af det sværeste var navnet. I stedet for det latinske Flora Danica landende jeg på det oldnordiske navn for blomster, Blómstr."

"Efter fire års udvikling ville designbeskyttelse havde være rart, men jeg fik flyttet fokus hen på at få skabt et brand. Noget af det sværeste var navnet. I stedet for det latinske Flora Danica landende jeg på det oldnordiske navn for blomster, Blómstr. Det navn bygger jeg mit brand op omkring, og jeg ved, det vil være tæt på umuligt at kopiere min stil, teknik og kvalitet".

Marlene Corydon er vant til at navigere i medicoindustrien, hvor produkter ringe værdi har uden patenter, så den begrænsede mulighed for beskyttelse har været en pille at sluge. Vendt til en fordel fremhæver hun, at ved at opbygge et brand vil forbrugerne også vide, hvornår de køber en kopi, hvad medieomtaler af kopierede kunsthåndværkere har skærpet fokus på.

Opbygning af autentisk brand

I dag er Marlene Corydons forretning forenklet sagt delt i to. Dels har hun større opgaver på tailor made løsninger til for eksempel eksklusive køkkener, og dels har hun en kommerciel serie af keramiske fliser som boligtilbehør samt mindre pyntegenstande. Drømmen er dog at udvide produktionen til stor skala, hvad der pt. ikke er muligt i Danmark på bæredygtig vis.

"Ét er udfordringen med at få produceret og brændt de keramiske fliserne, så de ikke belaster CO₂-regnskabet, som fliser gør i dag. Desuden er de som regel sat op med cement-baseret fliseklæb, og kan derfor ikke tages ned uden at gå i stykker. Med den rette fliseklæb vil de kunne tages ned og genbruges i hundredevis af år. På den måde er bæredygtighed flere ting".

Da Marlene Corydon før Coloplast har siddet hos et par store, kendte, danske designbrands, har hun både indsigt i produktion og holdninger til, hvad det der er god kvalitet og god karma. Det er det for eksempel ikke altid, når dansk design bliver produceret på det anden side af jorden med tvivlsomme underleverandører og ukendte vilkår for arbejderne.

"Et brand er kun for alvor autentisk, hvis der er sammenhæng mellem, hvad der bliver sagt, og hvad der bliver gjort."

"Et brand er kun for alvor autentisk, hvis der er sammenhæng mellem, hvad der bliver sagt, og hvad der bliver gjort. Det kan de færreste fuldt leve op til, men jeg vil i hvert fald gerne prøve. Med blomsterillustrationer, farver, form og glasering har jeg skabt et unikt design. Med bæredygtig produktion ville jeg for alvor kunne skabe et anderledes og værdifuldt brand."

Vokseværk kræver samarbejde

Bæredygtig produktion er ikke let at opnå, for forbrænding af fliser kræver meget energi. Marlene Corydon er vant til at tænke i cirkulær økonomi samt Cradle to Cradle og ved, hvor store krav reel CO₂-neutral produktion stiller. Det vil kræve et produktionsapparat, der aktuelt ikke findes, og den mundfuld er trods alt for stor for en kunsthåndværker alene.

"Der er mange led i at skabe sig et varemærke, som andre ikke bare kan kopiere, herunder at kunne producere i stor skala på bæredygtig vis, hvad jeg tror, forbrugerne i tiltagende grad vil kræve. Kunsten i dette led er derfor at finde en samarbejdspartner, der kan hjælpe med produktion af fliser på en måde, der både er bæredygtig og sikrer et resultat af høj kvalitet."

Da keramiske fliser på nuværende tidspunkt udgør en tung post i byggeriets CO₂-regnskab, deler andre drømmen om at kunne producere fliser med et lavere energiforbrug. Arkitekt Anders Lendager er en af dem, der går forrest i den grønne omstilling, og Lendager Group bruger faste beregningsmodeller. Derfor er der en del interessesammenfald og fælles ønsker.

"Selv om vores ønsker til flisedesign er forskellige, er vores krav til produktionen de samme. Derfor giver det mening at samarbejde om at udvikle teknik og procesanlæg. Vi er et stykke fra målet, men jeg tror på, det er muligt at opbygge en bæredygtig produktion baseret på el fra vedvarende energikilder, fordi vi i Danmark er godt på vej i den grønne omstilling". ●

For lidt eller for meget

Af advokat
Claus Barrett
Christiansen
Partner,
Bech-Bruun

Der er i medierne ofte historier om specielt mindre designere, som bliver kørt over af store virksomheder, som kopierer deres design. At komme sådan kopiering til livs er både dyrt og langsommeligt i det danske retssystem, hvilket er en af hovedårsagerne til, at vi har brug for et Designnævn.

Hvis man som designer finder pengene, tiden og modet til at tage kampen op imod dem, som kopierer ens design, så ender man oftest op med endnu en skuffelse, hvis man vinder sagen, for det, som man tilkendes i erstatning og vederlag, er så begrænset, at det oftest ikke har været ulejligheden værd. Men sådan er praksis i Danmark lige nu, og der er intet i sol og måne, som indikerer, at det er ved at ændre sig.

I debatten om krænkelse af rettighederne til andres design skelnes der dog sjældent mellem det åbenbart urimelig i, at det faktisk økonomisk mange gange kan betale sig at kopiere, og så det forhold, at det ikke er hensigtsmæssigt – og specielt ikke for mindre designere og designvirksomheder – at den immaterialretlige beskyttelse bliver for bred og altomfattende.

”Hvor mange stole, borde, urtepotter og sko kan der designes, hvis beskyttelsen er for bred, og alt skal være helt nyt og aldrig set før?”

For bred en immaterialretlig beskyttelse hæmmer kreativiteten og skaber uhensigtsmæssige begrænsninger, hvilket aldrig har været meningen med den immaterialretlige beskyttelse. Hvor mange stole, borde, urtepotter og sko kan der designes, hvis beskyttelsen er for bred, og alt skal være helt nyt og aldrig set før? En afvejning af beskyttelse af kreativ indsats overfor nødvendigheden af ikke unødigt at hæmme kreativiteten, har altid været et skisma indenfor ophavsretten og designretten, og det har været forsøgt løst på forskellig vis.

Rettigheder som designbeskyttelse og ophavsret har således altid været tidsbegrænsede, i USA er dette sågar skrevet ind i forfatningen som en forudsætning for beskyttelse. Herudover

har der i de fleste lande været en begrænset beskyttelse for brugskunst, og også den tidsmæssige udstrækning af beskyttelsen for brugskunst har i visse lande været kort, hvilket de internationale konventioner giver plads til. Den begrænsede beskyttelse af brugskunst har været funderet i en betragtning om, at man ikke skal have mulighed for gennem ophavsret og design at monopolisere funktion, dertil er blandt andet den ophavsretlige beskyttelsestid for lang og beskyttelsen for diffus i indhold, og så må man i stedet søge beskyttelsen gennem eksempelvis et patent.

I EU er den begrænsede beskyttelse for brugskunst imidlertid forladt, og EU Domstolen har gentagne gange dikteret, at der ikke må være forskel på beskyttelsen af brugskunst og andre ophavsretlige værker, dog fortsat således at den tekniske funktionalitet ikke beskyttes indenfor ophavsretten og designretten.

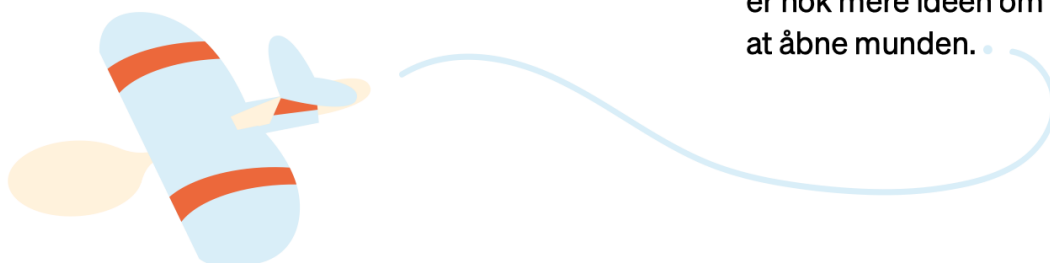
En yderligere begrænsning af den immaterialretlige beskyttelse findes i det universelle princip, som altid har været gældende i ophavsretten, nemlig at der aldrig ydes beskyttelse for en idé, men kun udtrykket, den såkaldte idea expression dichotomy. Det vil sige, at man kan uden at krænke lade sig inspirere af en idé, når blot man ikke kommer for tæt på selve udtrykket. Hvordan idé og udtryk adskilles, er ikke altid nemt at afgøre, men for eksempel er ideen bag Stokkes berømte Trip Trap stol, at stolen vokser med barnet, og kan reguleres med fodstøtte og sæde efterhånden som, barnet vokser, og det er ikke beskyttet, for det er en idé og tillige funktionelt, men den måde Stokke har løst den udfordring designmæssigt på, det kan beskyttes, for det udgør det konkrete udtryk af idéen.

Der er således en række begrænsninger i den immaterialretlige beskyttelse af design, og hvis domstolene sikrer, at sådanne begrænsninger anvendes som forudsat af lovgiver, så synes der at være en fornuftig afvejning mellem beskyttelsen af den kreative indsats overfor hensynet til den frie konkurrence og til, at kreativiteten ikke unødigt begrænses til skade for samfundet. Og når urimelige situationer opstår, hvor der

utilbørligt snyltes på andres frembringelser og opbyggede markedsposition, uden det falder indenfor den immaterialretlige beskyttelse, så er der markedsføringslovens retsværn at falde tilbage på.

En fornuftig afvejning af de forskelligrettede hensyn i forhold til beskyttelse bør dog give sig udslag i højere erstatning og vederlag for krænkelse af de design, som virkelig fortjener beskyttelse. Det har aldrig været intentionen, at det skal kunne betale sig at krænke andres rettigheder, og det kan det ofte i dag. Det ligger dog desværre nok udenfor kompetencen for det nye Designnævn at ændre på dette, men til gengæld kan DesignNævnet forhåbentligt tilbyde en hurtig og effektiv sagsbehandling på et højt juridisk niveau, således det stadig kan betale sig at forfølge krænkelse for mindre designvirksomheder og designere.

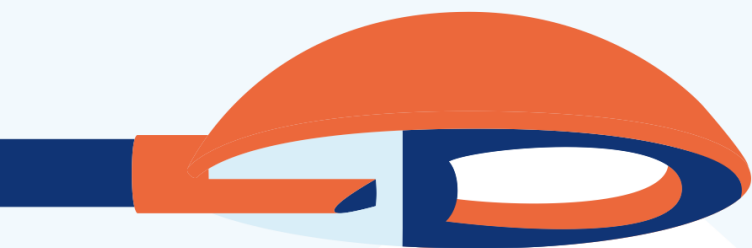
Med til historien hører også, at de fleste krænkere som, uden intention om krænkelse, er kommet galt afsted, måske fordi der er tvivl om beskyttelsens omfang, også oftest blot ønsker at få afgjort spørgsmålet om krænkelse hurtigst og billigst muligt, og med det in mente er der en god chance for, at DesignNævnet bliver en succes. ●

Hvad er idé og hvad er udtryk? Idéen er formentlig ”vinger til en ske som får barnet til at åbne munden”, hvilket ikke kan beskyttes. Udtrykket derimod er ”stribede vinger i en bestemt form, et bestemt haleror og bestemte farver”, og det kan måske beskyttes. Og der er tusindvis af variationsmuligheder for udtrykket, så konkurrencen og kreativiteten begrænses ikke unødigt. Der er angiveligt heller ikke nogen teknisk funktion, som skal begrænse beskyttelsen, for et barn er nok ikke fra fødslen udstyret med reflekser, så barnet åbner munden, når det ser lige præcis et fly med dét udtryk, for det er nok mere idéen om et fly, som får barnet til at åbne munden. ●

Hvis der nu kun var tale om piratkopiering...

Af Steinar
Valade-Amland

Som et nyt værktøj i værktøjskassen som kan gøre det både nemmere og billigere for designere at få vurderet i hvilket omfang der i virkeligheden er tale om en krænkelse, og hvis der foreligger en sådan en – at få landet sagen uden årelange retssager og en uforudsigelig, økonomisk konsekvens – kan for en virksomhed som Holscher Design kun være et værdifuldt tilskud til de eksisterende muligheder, designere har for at sikre deres levebrød.

Holscher Design er et af Danmarks kendte "brands" inden for industriel design, grundlagt af den navnkundige Knud Holscher, og i dag drevet videre af sønnen Rasmus Holscher. Virksomheden, som tæller et titals ansatte er drevet af en dyb forståelse for de markeder, de arbejder inden for og af en stærk, forretningsmæssig åre som handler om at skabe værdi for firmaets kunder, samtidig som der også skabes værdi i egen virksomhed. En del af denne forståelse handler om at arbejde meget struktureret med design som bærebjælke for virksomheders brands, og dermed også om at arbejde struktureret med beskyttelse af patenter og varemærker og – ikke mindst – med designbeskyttelse.

"Diskussionen om hvad som skal registreres, på hvilket stadi af udviklingsprocessen og af hvem er en naturlig del af vores dialog med vore kunder. I realiteten ender det ofte op med, at det er kunden som står for designbeskyttelsen, og hvor Holscher Design anføres som rettighedshaver. Det er til gavn for kunden, som dermed har et samlet overblik over deres egen portefølje af registrerede designs, men også for os, idet vi slipper for det administrative arbejde som trods alt er forbundet med sådan registrering", siger Rasmus Holscher.

Det betyder dog ikke, at virksomhedens forhold til designbeskyttelse er mindre konkret, og det betyder heller ikke, at der ikke foregår krænkelser som tager tid og kræfter i den lille virksomhed.

"Ud over, at vi naturligvis har en forpligtelse til at støtte vore kunder når de ser grund til at forfølge en sag, så er vi også selv nødt til at være ret opmærksomme på vore designs liv efter, at de forlader tegnebrættet."

"Ud over, at vi naturligvis har en forpligtelse til at støtte vore kunder når de ser grund til at forfølge en sag, så er vi også selv nødt til at være ret opmærksomme på vore designs liv efter, at de forlader tegnebrættet."

Rent faktisk er Holscher Designs erfaring, at deres designs ligeså tit er blevet krænkede af deres egne kunder som at være udsat for det, man ofte kalder piratkopiering. Det vil ikke sige, at store, kendte virksomheder bevidst og systematisk prøver at snyde deres samarbejdspartner. Det, som er sket en række gange er, at et produkt som er tegnet for virksomheder inden for områder som for eksempel belysning er, at nogen i virksomheden på et eller andet tidspunkt har tabt historikken af syne og taget for givet, at virksomheden selv har alle rettigheder til et design, og at der derfor ikke burde være noget som helst problem med at lave en variant – for eksempel en billigere udgave af et kendt design til de markeder, hvor det "originale" produkt har problemer med at konkurrere på pris. "I de aller fleste tilfælde vil en sådan situation løses i al mindelighed, men i nogle tilfælde vil en udtalelse fra en uvildig instans kunne være af stor værdi," siger Rasmus Holscher.

Erfaringer fra Sverige

Holscher Design har for nylig benyttet sig af det svenske "Opinionsnämnd", som er den svenske parallel til DesignNævnet. Efter flere års udviklingsarbejde for en svensk kunde blev et modulbaseret opbevaringsmøbel, designet af Holscher Design til at passe ind i et eksisterende system, lagt på hylden, da det efter kundens udsagn på grundlag af flere strategiske overvejelser ikke længere var det rigtige at introducere produktet på det amerikanske marked, som møblet var designet til. Et par år senere ser Holscher Designs partner, Jette Banke, et opslag på de sociale medier, hvor et møbel som ligner mistænkeligt meget på deres nu skrinlagte design blev lanceret med store armbevægelser. "Der var ikke et split-sekunds tvivl om, at der her var tale om en kopi af vores design", siger Jette Banke.

Som altid, valgte Holscher Design i første omgang at forfølge dialogens vej, men da det ikke førte nogen vegne, valgte de

at indbringe sagen mod den svenske virksomhed for det svenske nævn, noget som indledningsvis krævede et ret omfattende arbejde med at samle og sortere det materiale som skulle bruges til fremlæggelsen. Til både deres egen og andres overraskelse tabte de sagen i nævnet, hvilket naturligvis var både ærgerligt og uforståeligt, men som et langt stykke hen ad vejen afspejler at der i de to nabolande er relativt forskellig forståelse for hele designområdet. Men, siger Jette Banke, "selv om processen slet ikke var så ligetil som vi kunne have ønsket os, og i øvrigt endte op med at være en relativt kostbar affære, så viste den også berettigelsen af en sådan instans. Vi er ret overbeviste om, at en afgørelse i en svensk retsinstitans ville have givet det samme udfald, men nu fik vi landet sagen – om end ikke til vores fordel – uden at bruge år til at få sagen afgjort, og formentlig – trods alt – med væsentligt færre omkostninger end det, en egentlig retssag ville have afstedkommet."

Igennem Holscher Designs 40 år som designvirksomhed er der blevet til en række sager, og i særdeleshed inden for nogle af de områder, hvor virksomheden har sat størst spor efter sig, nemlig komponenter til bygningsopføring, belysningsarmaturer og baderumsudstyr – produkter som naturligt indgår i moderne arkitektur, og byrumsinventar, som også traditionelt har været en af virksomhedens styrkepositioner. En af de erfaringer, de har gjort sig er, at deres muligheder for at forsvare deres designrettigheder er direkte betinget af, at de har styr på deres egen dokumentation. Alt tages vare på; alle skitser og designforslag som er fremlagt for kunden registreres og arkiveres. Et eksempel på betydningen af god dokumentation er en kunde som på et tidspunkt ikke længere syntes, at de skulle betale royalties for nogle ventilationsarmaturer, da de efter kundens mening var produktudviklet så langt væk fra det originale design, at de ikke længere var Holscher Design's frembringelser. Bortset fra, at en sådan gradvis produktudvikling i henhold til de fleste standardkontrakter skal ske i samarbejde med og med godkendelse af designeren, hvilket ikke var tilfældet i denne sag, så kunne Holscher Design dokumentere, at alle de ændringer som var foretaget var identiske med eller

stærkt inspirerede af designforslag som havde været fremlagt for kunden undervejs i samarbejdet. Dermed var der ingen andre udveje for kunden end at fortsætte den årlige afregning.

"For os er designbeskyttelse og gode rutiner for at forsvare vores rettigheder en del af hverdagen"

"For os er designbeskyttelse og gode rutiner for at forsvare vores rettigheder en del af hverdagen", siger Rasmus Holscher. "Men, vi er pragmatiske i forhold til det, vi holder os løbende orienteret både i relevante medier og på messer, og i tæt dialog med vore kunder, som også har en interesse i at sikre deres produkter. Og, så søger vi altid mindelige løsninger og dialog, hvis det overhovedet er muligt, og vi overvejer alle tænkelige alternativer før vi eventuelt bringer en sag for retten."

Det felt, Holscher Design opererer i en rejser i øvrigt en række andre spørgsmål end dem, der specifikt handler om designbeskyttelse. "Vores største bekymring er rent faktisk, at mange af de idéer og koncepter, vi har udviklet igennem årene er blevet annekteret af det offentlige, hvor de gør dem til deres egne, uden at der falder noget som helst af på os." Det rejser naturligvis en interessant diskussion om beskyttelse af idéer i forhold til beskyttelse af det man kan se, måle og veje, tage og føle på. "Men, hvis man også kan bruge de svenske erfaringer til at gøre DesignNævnet til et virkelig tilgængeligt nyt værktøj i værktøjskassen, som kan gøre det både nemmere og billigere for designere at få vurderet i hvilket omfang der i virkeligheden er tale om en krænkelse, og hvis der foreligger en sådan en – at få landet sagen uden årelange retssager og en uforudsigelig, økonomisk konsekvens – så er der ingen tvivl om, at det kun kan være et værdifuldt tilskud til de muligheder, designere hidtil har haft for at sikre deres levebrød." ●

Arkitektur, design og kunsthåndværk

— om kunstnere og købmænd, originaler og kopister – og hvorfor det bliver så godt med et designnavn

Af Hanne Kirk,
Advokat, ph.d.,
Gorrissen
Federspiel

Når arkitektur, design og kunsthåndværk bliver skabt, står alle på skuldrene af – om ikke giganter – så i hvert fald af andre fag- og branchefæller. Tidens trend og mode er styrende for kreativiteten. Arkitektur, design og kunsthåndværk skal sælges på et marked, og man skæver til sine konkurrenter, når nye produkter bliver til.

Retten til det gode design

Et vigtigt spørgsmål er, om man på lovlig vis har ladet sig inspirere af sine forbilleder, hvad enten de er fagfæller eller konkurrenter, eller man er gået for vidt og har gjort sig skyldig i ulovlig plagiering. Grænsen mellem 'lovligt' og 'ulovligt' kan være hårfin, og dette er noget, som de danske domstole ideligt beskæftiger sig med. Trods domme i hundredevis er der imidlertid ikke som sådan en 'rød tråd', da sagerne er meget konkrete. Eksemplerne er talrige og spænder over regnjakker og gummistøvler, stikkontakter og røgalarmer, keramik og møbler, spisebestik og lamper, smykker og tasker, havneanlæg og typehuse. Fra det yderste overdrev har EU-Domstolen fornyligt skullet forholde sig til, om smagen af ost kunne nyde ophavsretlig beskyttelse. Det kunne den ikke, men det er en anden historie.

Det hævdes endda, at der er ophavsret til noget så abstrakt som formater og koncepter indenfor eksempelvis tv- og reklamebranchen. Her tog den danske Højesteret skridtet fuldt ud i en dom fra 2014, hvor man fastslog, at en serie af reklamefilm nød ophavsretlig beskyttelse, og det forhold, at der var anvendt samme argumentationsstruktur og samme filmiske, visuelle og lydæssige virkemidler, udgjorde en krænkelse, selvom der var betragtelige forskelle mellem original og kopi. Dommen har uden tvivl betydning også for beskyttelsen af eksempelvis apps og computerspil, som også er omfattet af DesignNavnets kompetence.

Der findes således et utal af fine domme om design og arkitektur i overordentlig bred forstand, hvor spørgsmålet er, om der er beskyttelse, og i givet fald, om der foreligger et ulovligt plagiat. Inden længe vil vi tillige skulle forholde os til fænomener skabt ved hjælp af kunstig intelligens, digital kunst, NFT'er og meget mere. Retssystemet overhales og udfordres konstant af virkeligheden.

I analysen fra 2020 "Erhvervslivets adgang til domstolene" fra Danmarks uafhængige juridiske tænketank Justitia fremgår det, at virksomhederne kun får dækket 1/3 af deres sagsomkostninger i retssager, og at sagsbehandlingen tager alt

Retten til det gode design

for lang tid. Derfor, fremgår det, fravælger virksomhederne domstolene, når de har juridiske konflikter om blandt andet stridigheder om rettigheder.

At det forholder sig sådan er ikke nyt og i øvrigt et vilkår, som man til stadighed slås med i mange andre innovative og kreative brancher, hvor immaterielle rettigheder er fundamentet. I et legendarisk citat med snart 20 år på bagen udtalte professor Mogens Koktvedgaard, immaterialrettens daværende 'grand old man', således om patentretten:

”Patenter er de store drenges rettigheder. Og de store drenge behøver jo ikke have ret – de kan bare tæve de små. Det er både dyrt at få et patent, og det er meget dyrt og langsomt at føre en sag om patentrettigheder.”

”Patenter er de store drenges rettigheder. Og de store drenge behøver jo ikke have ret – de kan bare tæve de små. Det er både dyrt at få et patent, og det er meget dyrt og langsomt at føre en sag om patentrettigheder. Der er en klar social slagside her, for de små kan ikke være med. Den lille producent, vil som regel lægge sig ned, når den store truer med sit patent, fordi risikoen for et stort økonomisk tab er stor. Den lille ved jo godt, hvad banken vil svare, hvis han kommer og beder om et lån til at føre en patentsag.”

I dag gør noget tilsvarende sig gældende, når det kommer til ophavsret. Også her er det i vidt omfang kun de store spillere, der har råd til at føre retssager. Mange arkitekter og designere bider krænkelsen i sig og kommer videre. Og hvis de vælger

at føre sag, vil den normalt være særdeles resursekrævende. Det gælder, uanset om sagen føres imod en konkurrent eller en tidligere, nuværende eller potentielt fremtidig samarbejdspartner. I nogle retssager er det kreative kunstnere på den ene side og købmænd eller handelsvirksomheder på den anden. De er modparter med modsatrettede interesser, i hvert fald om det fænomen, der er strid om. Tingene er imidlertid ikke sort-hvide, og i mange tilfælde er parterne mere "ens" med lige dele design og købmændsskab på begge sider. De kreative kunstnere er ofte tillige købmænd, og købmændene er ofte virksomheder, som faktisk kerer sig om rettigheder. Hvad enten man er 'kunstner' eller 'købmand' eller begge dele, kan der være stor værdi i en rigtig, en hurtig og en ressourcemæssigt afbalanceret vurdering af, om kunstneren har skabt noget, der er beskyttet, og om købmanden blot har ladet sig inspirere eller gjort sig skyldig i en ulovlig plagiering. Den vurdering kan man få nu ved DesignNævnet, som kan håndtere alle de designfaglige områder, som er nævnt ovenfor, og mere til, blot der er tale om arkitektur, design eller kunsthåndværk. Her er kvalificeret juridisk og designfaglig bemanding, der hurtigt og relativt billigt kan levere et uafhængigt og vægtigt bidrag, som kan danne basis for parternes beslutning om at gå videre enten med forhandlinger om en mindelig løsning eller med en retssag.

Arkitektur, design og kunsthåndværk spiller en stor økonomisk rolle. Det er vigtigt, at undgå plagiering og snyltning. Området har i nyere tid fået betydelig politisk opmærksomhed, og dertil er der skabt en øget bevidsthed blandt forbrugerne. At plagiere har altid været forbundet med en betydelig infami – og med god grund. Med nutidens sociale medier og en ubarmhjertig folkedomstol som uundgåelige deltagere på sidelinjen er der endnu mere grund til at optimere rammerne for håndteringen af konflikterne på dette felt. Det sker nu – med det nye Designnævn. ●

Lidt om projektet og partnerne bag

IV

Når du synes, at noget kommer for tæt på

DesignNævnet og Responsumudvalget hjælper arkitekter, designere og kunsthåndværkere, design- og arkitektvirksomheder og andre rettighedshavere, samt deres eventuelle modparter, med at vurdere, hvor de står juridisk i sager vedrørende rettigheder til arkitektur, design og kunsthåndværk.

Kort historik

En række ophavsretlige sager som i den senere tid har vakt opmærksomhed både i og udenfor designbranchen, er alle kendetegnet ved, at de blev bragt frem for og behandlet i retssystemet. Et stort antal sager kommer aldrig så langt, enten fordi tærsklen opleves for høj for rettighedshaveren, eller fordi den krænkede part oplever usikkerhed om hvorvidt sagen vil falde ud til vedkommendes fordel. Samlet set betyder det, at en række ophavsretlige krænkelse kan fortsætte uimodsagt.

Problemet er ikke nyt. Designere, kunsthåndværkere og arkitekter – i særdeleshed de selvstændige og de små tegnestuer, kendetegnet af hårdt arbejde og begrænsede ressourcer – har i mange år været udsat for, at deres værker blev kopieret, uden at de følte, at de reelt set havde en mulighed for at foretage sig noget for at hævde deres rettigheder. Muligheden for at etablere et reelt alternativ til den ofte langvarige, opslidende og potentielt meget dyre mulighed som udgøres af retsapparatet, har været diskuteret med jævne mellemrum. Ikke mindst fordi der i nogle af vore nabolande findes sådanne alternativer, blandt andet den svenske "Opinionsnämnd" som i en vis udstrækning har dannet forbillede for DesignNævnet.

Initiativet til den proces som nu – efter flere års forarbejde – har udmøntet sig i Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur, Design og Kunsthåndværk, og som igen står bag de to nye tilbud; DesignNævnet og Responsumudvalget, blev taget af industriel designer Svend Onø. Svend har igennem et langt designerliv haft diskussionen om ophavsret tæt ind på livet både som designer i store virksomheder som LEGO og BODUM, og som selvstændig designer af produkter for store, internationale kunder. I en årrække har Svend desuden været taget hverv som sagkyndig syns- og skønsmand, såvel som fagdommer, i det danske retssystem. Nogle af de erfaringer, han har taget med sig i dette arbejde har efterladt en klar holdning til, at der har manglet et relevant og tilgængeligt alternativ til at bringe det, man er overbevist om at er en krænkelse, for retten. Selv efter at have udtømt de muligheder som allerede findes for rådgivning via forskellige organisationer,

har tærsklen for at tage det store og risikofyldte skridt ud i en retslig forfølgelse.

DesignNævnet og Responsumudvalget har på ingen måde til hensigt at konkurrere med det etablerede rettsystem. Til gengæld vil en retssag i mange tilfælde kunne undgås efter en behandling i et af de to organer. Alternativt vil en behandling i enten DesignNævnet eller Responsumudvalget give en vis grad af afklaring som gør, at man føler sig sikker nok på sin sag til, at en egentlig retsforfølgelse giver mening.

”DesignNævnet behandler sager mellem to eller flere parter, som drejer sig om at fastslå, om arkitektur, design eller kunsthåndværk er beskyttet ifølge lovgivningen, og/eller om der er sket en krænkelse af beskyttelsen.”

DesignNævnet behandler sager mellem to eller flere parter, som drejer sig om at fastslå, om arkitektur, design eller kunsthåndværk er beskyttet ifølge lovgivningen, og/eller om der er sket en krænkelse af beskyttelsen. DesignNævnet kan for eksempel vurdere, om et design er krænkede af et andet design, der minder om det, eller om et arkitektonisk værk er krænkede af et andet værk, der ligner det uden at være identisk med det.

Responsumudvalget behandler sager, der handler om at fastslå, om arkitektur, design eller kunsthåndværk er beskyttet ifølge lovgivningen, uden at beskyttelsen er krænkede i en konkret sag. At få fastslået det kan f.eks. være relevant for arkitekter og designfirmaer, som overvejer at markedsføre nye produkter.

”Responsumudvalget behandler sager, der handler om at fastslå, om arkitektur, design eller kunsthåndværk er beskyttet ifølge lovgivningen, uden at beskyttelsen er krænkede i en konkret sag.”

En udtalelse fra DesignNævnet eller Responsumudvalget kan bruges til at vurdere, om det kan betale sig at anlægge en krænkelsessag ved domstolene. Da DesignNævnet og Responsumudvalget består af førende eksperter inden for jura, arkitektur, design og kunsthåndværk, må det forventes, at udtalelserne vil blive tillagt tilstrækkelig autoritet til, at en retssag ved domstolene tit kan undgås. Det kan spare tid og penge både for rettighedshaveren og den krænkende part.

DesignNævnet kan, hvis parterne er enige om det, også træffe egentlige voldgiftsafgørelser.

Hvilke sager kan man indbringe?

Arkitektur, design og kunsthåndværk kan være beskyttet af ophavsretsloven, designloven og/eller markedsføringsloven. Beskyttelsen betyder, at andre ikke uden tilladelse må fremstille eller markedsføre noget, som er magen til eller minder stærkt om den beskyttede værk. Hvis nogen gør det, sker der en krænkelse. Det kan udløse forbud, erstatningsansvar eller andre juridiske sanktioner.

Det har tidligere været nødvendigt at gå til domstolene for at få afgjort, om en rettighed til arkitektur, design og kunsthåndværk var krænkede. Det var dyrt og tidskrævende. Derfor har en række danske organisationer stiftet DesignNævnet og Responsumudvalget, som er et hurtigt og rimeligere alternativ til domstolsbehandling i sager vedrørende rettigheder til arkitektur, design og kunsthåndværk.

DesignNævnet består af en række førende specialister inden for jura, arkitektur, design og kunsthåndværk, og der sidder en landsdommer for bordenden. Medlemmerne er udpeget af Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur, Design og Kunsthåndværk. Udpegningen er udelukkende sket på baggrund af medlemmernes ekspertise, og medlemmerne af DesignNævnet er uafhængige af foreningen og af foreningens medlemsorganisationer. De skal udelukkende udtale sig som eksperter.

Derimod må de ikke varetage politiske interesser.

Hvis der er behov for en særlig viden indenfor et felt, hvor nævnet ikke besidder den nødvendige ekspertise, kan DesignNævnet også tilkalde eksperter, der ikke er medlemmer af nævnet.

DesignNævnet udtaler sig i sager, hvor der er mindst to parter, og som handler om at få fastslået, om et design er beskyttet af ophavsret, designret eller markedsføringsret eller et etisk kodeks, og om beskyttelsen er krænket.

DesignNævnets udtalelser er som udgangspunkt ikke juridisk bindende.

Parterne i en sag for DesignNævnet kan dog aftale, at nævnet skal fungere som voldgiftsret. Nævnets afgørelser er så juridisk bindende efter reglerne i voldgiftsloven. Indgår en sådan voldgiftsaftale, kan DesignNævnet også tage stilling til andre juridiske spørgsmål end dem, der er nævnt ovenfor, f.eks. fortolkningen af en kontrakt, som parterne har indgået, eller hvor meget den krænkede part skal have i erstatning.

Parterne i en sag ved DesignNævnet kan aftale, at der skal finde en mægling sted, inden

DesignNævnet afgiver en udtalelse, såfremt parterne ønsker at opnå en forligsmæssig løsning af sagen. Parterne i en sag ved DesignNævnet kan aftale, at sagen afgøres ved brug af

mediation og ved hjælp af en erfaren mediator, som vil blive udpeget af DesignNævnets sekretariat.

Responsumudvalget består af en række førende eksperter inden for jura og design. Forpersonen er professor i jura med speciale i reglerne om beskyttelse af arkitektur, design og kunsthåndværk. Responsumudvalget afgiver udtalelser i sager, hvor der kun er én part, og som drejer sig om at få fastslået, om et værk af arkitektur, design eller kunsthåndværk er beskyttet af lovgivningen, men uden at det nødvendigvis er et spørgsmål, om der er sket en krænkelse. At få fastslået, om et værk af arkitektur, design eller kunsthåndværk er beskyttet, kan for eksempel være relevant for arkitekter og designfirmaer, som overvejer at markedsføre nye produkter.

Medlemmerne er udpeget af Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur, Design og Kunsthåndværk, på samme måde og med samme høje krav til ekspertise som for DesignNævnets vedkommende.

Hvad kan en udtalelse fra DesignNævnet eller Responsumudvalget bruges til?

Parterne i en sag kan aftale, at DesignNævnet skal træffe en voldgiftsavgørelse om, hvorvidt der er sket en krænkelse. En sådan afgørelse er juridisk bindende efter reglerne i voldgiftsloven og vil som udgangspunkt kunne danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse ved fogedretten. Indgår parterne ikke en sådan aftale om voldgift, kan DesignNævnets alene afgive en udtalelse, som ikke er juridisk bindende for parterne.

Responsumudvalgets udtalelser er aldrig juridisk bindende.

Ikke-bindende udtalelser fra DesignNævnet og Responsumudvalget kan ikke danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse ved fogedretten. En arkitekt, designer eller kunsthåndværker, der får en ikke-bindende udtalelse fra DesignNævnet om, at vedkommendes rettigheder er krænket, kan altså ikke bruge udtalelsen til at få fogedrettens bistand til at bringe krænkelserne til ophør eller opnå erstatning, men må anlægge sag ved domstolene.

En udtalelse fra DesignNævnet om, at en rettighed til arkitektur, design eller kunsthåndværk er krænkede, kan derfor blandt andet danne grundlag for et forlig mellem rettighedshaveren og den krænkende part. Indgåelsen af et sådant forlig på baggrund af en udtalelse fra DesignNævnet, vil – foruden at være tidsbesparende – typisk også kunne spare både rettighedshaveren og den krænkende part for betydelige udgifter ved en retssag.

”En udtalelse fra DesignNævnet om, at en krænkelse ikke er tilfældet, vil ligeledes kunne afværge forgæves anlæggelse af en retssag og deraf følgende udgifter.”

En udtalelse fra DesignNævnet om, at en krænkelse ikke er tilfældet, vil ligeledes kunne afværge forgæves anlæggelse af en retssag og deraf følgende udgifter.

Der er således en forventning om, at det er de færreste, der vil udfordre Responsumudvalgets vurdering af, om arkitektur, design eller kunsthåndværk er beskyttet.

Hvordan indbringes en sag?

Hvis du vil indbringe en sag for DesignNævnet eller Responsumudvalget, kræver det, at du indsender en række oplysninger, herunder dit navn og din adresse, samt oplysning om de produkter, som sagen drejer sig om. Det er vigtigt, at du læser grundigt, hvilke oplysninger du skal indsende, så din sag kan blive behandlet hurtigst muligt. Nærmere oplysninger herom findes på DesignNævnets hjemmeside.

Har du spørgsmål vedrørende den praktiske fremgangsmåde, kan du rette henvendelse til sekretæren for DesignNævnet og Responsumudvalget.

DesignNævnet og Responsumudvalget opbevarer og behandler naturligvis oplysninger i overensstemmelse med persondataretten, herunder GDPR-forordningen.

Inden du beslutter, om du vil anmode Responsumudvalget eller DesignNævnet om at behandle din sag, bør du orientere dig om, hvilke regler der gælder på området. Du kan også læse svaret på en række hyppigt stillede spørgsmål på Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur, Design og Kunsthåndværks hjemmeside, www.designnævnet.dk. Du kan også få rådgivning i de organisationer som står bag initiativet.

Lidt om det praktiske

Responsumudvalget og DesignNævnet tilstræber en sagsbehandlingstid på højst seks måneder fra en sag indledes, til den er færdigbehandlet. Sagsbehandlingstiden vil dog kunne være længere eller kortere afhængigt af sagens kompleksitet og antallet af øvrige sager til behandling i Responsumudvalget og DesignNævnet.

Da der er faste gebyrer på at indbringe sager for DesignNævnet og Responsumudvalget, vil du ikke skulle risikere, at regningen løber løbsk. DesignNævnets gebyr er som udgangspunkt det dobbelte af gebyret for en behandling i Responsumudvalget, hvilket afspejler omkostningerne forbundet med de to forskellige procedurer. I begge tilfælde går gebyrerne til at dække de reelle omkostninger forbundet med drift af DesignNævnet og Responsumudvalget. Gebyret tilbagebetales ikke uanset sagens udfald, og sagsbehandlingen påbegyndes først, når gebyret er betalt.

I sager, hvor DesignNævnet skal fungere som voldgiftsret, bestemmer nævnets forperson nævnets vederlag med videre efter reglerne i voldgiftsloven. Hvor stort vederlaget er, vil afhænge af sagens karakter. ●

Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur, Design og Kunsthåndværk

Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur, Design og Kunsthåndværk blev formelt etableret i november 2020, i forlængelse af flere års forarbejde med at definere konturerne af både de organisatoriske, juridiske og funktionelle rammer for etablering af et egentlig Designnævn – og senere også Responsumudvalget. De organisationer og personer som indtil etableringen har investeret tid og faglighed i arbejdet udgør medlemskredsen ved lancering af de to nye instanser.

Medlemmer

Forbundet Arkitekter og Designere (FAOD)
Akademikerne ved Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA)
Danske Kunsthåndværkere og Designere (DKoD)
Design Denmark (DD)
Dansk Industri (DI)
Dansk Erhverv (DE)

Associerede medlemmer

Advokat Claus Barrett Christiansen, Bech-Bruun
Advokatpartnerselskab
Advokat Hanne Kirk, Gorrissen Federspiel
Advokat Johan Løje, Løje-IP
Designer Svend Onø, Onø Design

Foreningens generalforsamling kan beslutte at udvide medlemskredsen med andre organisationer, der repræsenterer arkitekter, designere og kunsthåndværkere, og organisationer, der repræsenterer det øvrige erhvervsliv.

Foreningens formål er at understøtte retsbeskyttelsen af arkitektur, design og kunsthåndværk ved at nedsætte et uafhængigt responsumudvalg (Responsumudvalget), som efter anmodning kan afgive responsa om den retlige beskyttelse af arkitektur, design og kunsthåndværk; og

at etablere og drive et uafhængigt klagenævn (DesignNævnet), som kan afgive en udtalelse eller træffe en voldgiftskendelse i konkrete tvister om retsbeskyttelse og krænkelse af arkitektur, design og kunsthåndværk efter høring af tvistens parter.

På de følgende sider præsenteres hver enkelt af de organisationer som står bag projektet. ●

FAOD

Forbundet Arkitekter og Designere (FAOD) er den faglige organisation, der har særlig indsigt i arkitekters og designeres arbejdsliv og faglige udfordringer. FAOD er en fagforening og et fællesskab for alle, der arbejder med arkitektur, design, byplanlægning og alt det, der ligger rundt om.

Forbundets medlemmer arbejder med arkitektur, design, byplanlægning, byggesags-behandling, undervisning og meget mere. Medlemmerne er ansatte såvel som selvstændige, studerende, freelancere, ledige og ledere.

FAOD er et fællesskab og et samlingspunkt for alle, hvis kernekompetencer og arbejdsfelt ligger inden for arkitektur, design og lignende arbejde på akademisk niveau.

FAOD er en partipolitisk uafhængig og medlemsstyret organisation med omkring 5.700 medlemmer. Repræsentantskabet er forbundets øverste myndighed og vælges blandt FAODs medlemmer. Det er repræsentantskabet, der vælger forbundets bestyrelse.

Forbundet er medlem af Akademikerne, hvor de sammen med 27 andre fagforbund arbejder for at opnå politisk indflydelse inden for områder, der berører medlemmernes faglige, beskæftigelsesmæssige og dertil knyttede sociale og økonomiske interesser.

Læs mere på www.faod.dk

Akademikerne/UBVA

Akademikerne er en paraplyorganisation for 28 faglige organisationer, der repræsenterer medlemmer med en lang videregående uddannelse. Sammen med medlemsorganisationerne arbejder Akademikerne for at fremme akademikerstandens organisationspolitiske interesser og sikre Danmark som videnssamfund.

Akademikerne omfatter en række organisationer, hvis medlemmer arbejder med arkitektur og design, herunder Forbundet Arkitekter og Designere (FAOD), Ingeniørforeningen (IDA), Konstruktørforeningen (KF) og Danske Scenografer (DS). Læs mere på www.ac.dk.

Akademikerne varetager akademikerstandens interesser i spørgsmål vedrørende intellektuelle ejendomsrettigheder via sit stående Udvalg til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA). Det sker blandt andet via:

- Gratis rådgivning om ophavs- og designret og beslægtede emner
- Gratis kurser om ophavs- og designret og beslægtede emner
- Principielle retssager
- Politisk lobbyarbejde
- Konferencer, gå-hjemmøder og lignende
- Bøger og andet informationsmateriale
- Støtte til projekter

Læs mere på www.ubva.dk

DKOD

Danske Kunsthåndværkere & Designere (DKoD) repræsenterer godt 550 professionelle, skabende kunsthåndværkere og designere, der arbejder med forskellige materialer, produkter og værker. Medlemmer er enkeltpersoner, og repræsenterer området bredt med designprodukter, unikaværker, kunstneriske udstillinger, udsmykninger og bygningsintegreret kunst.

DKoD arbejder for en kunstnerisk og håndværksmæssig udvikling af dansk kunsthåndværk og design, for medlemmernes faglige og erhvervs-mæssige interesser samt arbejds- og levevilkår. Dette sker gennem faglige netværk, vidensdeling, høringssvar og en række repræsentantskaber i områdets institutioner og organisationer.

DKoD formidler og synliggør dansk kunsthåndværk og design gennem Biennalen for Kunsthåndværk & Design, udstillinger i Officinet, udgivelser på Formkraft, konferencer, markeder og internationale projekter. Målet er at opnå anerkendelse og brug af dansk kunsthåndværk og design i alle dele af samfundet.

DKoD er medlemsstyret og blev stiftet i 1976, men har rødder i Foreningen for Dansk Kunsthåndværk fra 1905. Organisationen har i lange perioder spillet en væsentlig rolle i forhold til at promovere Danmark i udlandet med store udstillinger samt udgivelse af tidsskrifter, der nu findes i digital form på Formkraft.dk

Læs mere på www.dkod.dk

Design denmark

Design denmark (Dd) er en alliance, brancheorganisation og medlemsforening, der arbejder professionelt med og for designere, designtænkere og designbrugere. Design denmark repræsenterer og inkluderer enkeltpersoner, virksomheder, organisationer og institutioner der arbejder professionelt med design.

Design denmark arbejder for professionalisering af den samlede designbranche, promovning af dansk design nationalt og internationalt, skaber mulighed for potentialer og matchmaking; genererer profit i hele samfundet; og skabe politisk fokus på designfeltet og fastholde Danmarks position som designnation.

Dd tilbyder medlemmerne en bred palette af services, der hjælper dem til vækst og taler på deres vegne med én samlet stemme. Sammen med medlemmerne demonstrerer og formidler Dd de positive effekter af design og den store værdi, design skaber – og alle med lignende lidenskab inviteres til at slutte sig til Design denmark.

Design denmark står sammen med Dansk Design Center bag Danmarks store designpris: Danish Design Award. Designprisen hylder og fejrer den forskel, design skaber i for enkeltpersoner, virksomheder og i samfundet.

Design denmark er resultatet af en fusion mellem organisationerne Dansk Designere (DD) og Danish Design Association (DDA) og har eksisteret siden 2014.

Læs mere på www.designdenmark.dk

Dansk Industri

Dansk Industri (DI) er Danmarks største arbejdsgiver- og erhvervsorganisation, og repræsenterer over 18.700 små og store virksomheder fra stort set alle grene af dansk erhvervsliv over hele landet. Medlemsvirksomhederne fremstiller, distribuerer og handler med varer, service og rådgivning og er alle i stærk international konkurrence. Samlet set beskæftiger de over 532.000 medarbejdere og repræsenterer godt 270 milliarder i lønsum i Danmark.

Dansk Industri varetager medlemmernes arbejdsgiver- og politiske interesser – både lokalt og globalt ved hjælp af hundredvis af aktive medlemmers opbakning og engagement. Det er medlemmerne, der præger den politik DI fører, gennem politiske udvalg, bestyrelser, netværk, branchefællesskaber, regionalforeninger og medlemsforeninger.

Medlemmerne og deres behov er i centrum, og derfor ændrer udvalg, netværk og både faglige og politiske fokusområder sig i takt med, at virksomhederne og omverdenen udvikler sig.

Ud over bred interessevaretagelse rådgiver organisationen medlemmer blandt andet om personalejura, internationale markeder og ledelse. Desuden lægges der vægt på at etablere fællesskaber og netværk med og mellem medlemmer.

Læs mere på www.danskindustri.dk

Dansk Erhverv

Dansk Erhverv (DE) er en erhvervsorganisation og arbejdsgiverforening som repræsenterer 18.000 medlemsvirksomheder og flere end 100 brancheforeninger. Organisationen tilbyder rådgivning inden for medarbejder- og virksomhedsforhold og politisk gennemslagskraft. Dansk Erhvervs formål er at samle virksomheder og foreninger med interesser for erhvervslivet med det sigte at blandt andet fremstå som den ledende politiske repræsentant og rådgiver for erhvervslivet, at gøre det attraktivt at drive erhvervsvirksomhed og skabe konkurrencekraft hos medlemmerne – nationalt og internationalt, at varetage og koordinere udbredelsen af kendskabet til og forståelsen for erhvervslivets samfunds- og erhvervmæssige betydning og at at styrke sammenholdet mellem virksomheder og brancheforeninger, der virker inden for dansk erhvervsliv, til fremme af erhvervslivets interesser.

Dansk Erhvervs vision er, at Danmark skal være verdens bedste land at drive virksomhed i, til gavn for arbejdspladser, velstand og Danmark i fremgang; et Danmark med sammenhængskraft og handlekraft.

Indsatserne bygger på medlemmernes aktive deltagelse i netværk og udvalg, og omfatter dybdegående rådgivning til medlemmerne og hjælp til at løse virksomhedens udfordringer – en rådgivning som er med til at skabe en udvikling og vækst, som kan måles direkte på bundlinjen.

Læs mere på www.danskerhverv.dk

**Som du
spørger får
du svar**

V

FAQ

Har jeg brug for en advokat for at fremlægge en sag for DesignNævnet eller Responsumudvalget?

Sagsbehandlingen ved DesignNævnet og Responsumudvalget er tilrettelagt således, at den kan gennemføres, uden at parterne behøver advokatbistand.

Det er dog muligt at lade sig repræsentere af en advokat under sagen.

Gælder DesignNævnets og Responsumudvalgets udtalelser også i udlandet?

DesignNævnet og Responsumudvalget udtaler sig på baggrund af de regler, der gælder i Danmark. Udtalelserne går ud på at fastslå, om arkitektur, design og kunsthåndværk er beskyttet og/eller krænket, og bedømmelsen foretages efter de gældende danske regler.

DesignNævnet og Responsumudvalget udtaler sig således ikke om, hvorvidt arkitektur, design og kunsthåndværk er beskyttet eller krænket i udlandet. Derfor vil DesignNævnet og Responsumudvalgets udtalelser normalt ikke have nogen særlig autoritet i udlandet. Formålet med udtalelserne er at søge at fastslå, hvad der gælder efter dansk ret, og på den måde gøre det overflødigt at anlægge en dansk retssag.

Kan udtalelsen bruges i en eventuel senere retssag?

Udtalelser fra DesignNævnet eller Responsumudvalget har den værdi, at de giver et fingerpeg om, hvordan en eventuel retssag ville falde ud. En udtalelse kan derfor sætte parterne i stand til at vurdere, om det kan betale sig at bruge resurser på at anlægge en retssag. En udtalelse fra DesignNævnet eller Responsumudvalget vil desuden kunne fremlægges i en eventuel retssag, hvor den vil kunne indgå med vægt i rettens bedømmelse.

Er DesignNævnet og Responsumudvalgets udtalelser juridisk bindende?

Parterne kan aftale, at DesignNævnet skal fungere som voldgiftsret. En sådan aftale medfører, at DesignNævnets udtalelser er juridisk bindende for parterne efter reglerne i voldgiftsloven. Det betyder, at afgørelsen kan fuldbyrdes ved hjælp fra fogedretten på samme måde som en dom afsagt af en domstol.

Hvis ikke parterne indgår en sådan voldgiftsaftale, er DesignNævnets og Responsumudvalgets udtalelser ikke juridisk bindende. De kan derfor ikke i sig selv kunne danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse.

En udtalelse fra DesignNævnet eller Responsumudvalget kan hjælpe arkitekter, designere, kunsthåndværkere og deres eventuelle modparter med at afklare, hvordan de er stillet juridisk i sager vedrørende rettigheder til arkitektur, design og kunsthåndværk. Udtalelserne kan blandt andet indgå i overvejelser om, hvorvidt det kan betale sig at anlægge en krænkelsessag ved domstolene. En udtalelse fra DesignNævnet eller Responsumudvalget kan desuden indgå med vægt i rettens overvejelser i en eventuel retssag.

Kan DesignNævnet fastsætte størrelsen af en eventuel erstatning?

DesignNævnet kan kun fastsætte størrelsen af en eventuel erstatning for en rettighedskrænkelse, hvis parterne har aftalt, at DesignNævnet skal fungere som voldgiftsret i medfør af voldgiftsloven. Indgår parterne ikke en sådan aftale, kan DesignNævnet kun udtale sig om, hvorvidt arkitektur, design og kunsthåndværk er beskyttet, og om beskyttelsen er krænket af et andet produkt.

Kan DesignNævnet behandle en sag, hvis modparten afviser at medvirke?

DesignNævnet kan kun virke som voldgiftret, hvis parterne er enige om det og indgår en aftale herom.

I tilfælde, hvor DesignNævnet ikke fungerer som voldgiftsret, vil nævnet give begge parter lejlighed til at fremkomme med bemærkninger til sagen. Hvis modparten ikke ønsker at deltage i sagsbehandlingen, afgiver DesignNævnet en udtalelse baseret alene på klagerens oplysninger.

Find flere spørgsmål og svar på www.designnævnet.dk

Ordliste

Arkitekt	Person der er uddannet på en arkitektskole med speciale i enten bygningsarkitektur, byplanlægning, industrielt design eller møbelkunst.
Copyright ©	Copyright-tegnet har ingen juridisk gyldighed i dansk ophavsret, men anvendes i USA.
Designer	Person, der planlægger formen eller strukturen af noget, før det laves, ved at udarbejde tegninger eller planer. I praksis kan enhver, der skaber materielle eller immaterielle genstande, produkter, processer, love, spil, grafik, tjenester eller oplevelser omtales som designer.
Designloven	Loven indebærer en tidsbegrænset juridisk beskyttelse af produkters udseende.
Domstole	Byretter, landsretter og Højesteret udgør de tre grundniveauer i det danske retssystem. Danmarks Domstole består af 24 byretter, de overordnede retter, en række øvrige retter, råd og nævn samt en styrelse. Dertil kommer domstolene på Færøerne og Grønland.
Droit moral	Droit moral, også kaldet ideelle rettigheder, er et begreb, der bruges inden for ophavsretten og består i en faderskabsret og en respektret. Faderskabsretten indebærer, at ophavsmanden har ret til at få sit navn angivet på eksemplarer af værket og ved offentlig brug af det. Respektretten indebærer, at det kræver en særskilt tilladelse fra ophavspersonen at ændre eller bruge værket på integritetskrænkende måder med videre.

Erstatning	Beløb som gives for at opveje et økonomisk tab.
Erstatningsansvar	Juridisk forpligtelse til at betale erstatning for en forvoldt skade.
Etisk kodeks	Vejledende retningslinjer om, hvordan man bør opføre sig.
Fogedretten	Fogedretten er en domstol, som udgør en underafdeling af den lokale byret. Fogedretten behandler sager om tvangsgennemførelse af juridiske krav.
Forbud	Bestemmelse om at noget ikke må finde sted eller ikke må forekomme.
Forlig	Aftale indgået i enighed efter forhandling mellem to eller flere stridende parter, ofte på baggrund af gensidige indrømmelser.
Forvekslelighed	Det, at to eller flere fænomener ligner hinanden så meget, at de kan forveksles.
GDPR	General Data Protection Regulation (Databeskyttelsesforordningen). EU-regelsæt, der skal sikre at, personoplysninger bliver håndteret på lovlig vis af virksomheder og private.
Identisk	Ens i enhver henseende; fuldstændig det samme.
Juridiske sanktioner	Sanktioner, der følger af juridiske regler, og som udgør en reaktion på en ulovlig aktivitet.
Krænkelse	Indgreb i en juridisk eneret.
Kunsthåndværker	Person der er beskæftiget med håndværksmæssig fremstilling af genstande med kunstnerisk præg.
Landsdommer	Titlen på en dommer i Vestre Landsret eller Østre Landsret. Desuden er der ansat én landsdommer ved Grønlands Landsret.
Lovgivning	Det til enhver tid gældende retslige grundlag hvorpå retten foretager deres vurdering og domsafsigelse.

Markedsføringsloven	I forhold til designbeskyttelse beskytter markedsføringsloven mod blandt andet nærgående efterligning er af produkter, herunder arkitektur, design og kunsthåndværk.
Mediation	Mægling mellem stridende parter.
Mediator	Person der mægler mellem to parter i en konflikt.
Nævn	Samling af personer der er udpeget til at tage sig af bestemte emner eller forhold.
Ophavsretsloven	Ophavsretten beskytter arkitektur, design og kunsthåndværk, der er udtryk for original kreativitet, og som har en kunstnerisk karakter. Det, ophavsretten beskytter, er kun den måde værkerne ser ud på, og ikke deres tekniske funktion.
Originalitet	Ud over det sædvanlige med hensyn til kreativ opfindsomhed; fremkommet ved selvstændig skaben og ikke ved efterligning.
Responsum	Erklæring som indeholder en vurdering af et bestemt emne eller spørgsmål, foretaget af en sagkyndig person eller instans.
Slavisk efterligning	Meget nærgående efterligning, der resulterer i to praktisk taget identiske kopier.
Tvangsfuldbyrdelse	Fogedrettens gennemtvungelse af en juridisk tilstand.
Voldgiftsloven	Voldgiftsloven regulerer hvordan to parter frivilligt indgår aftale om at følge en juridisk bindende afgørelse som hvis den ikke efterlives af partnerne kan danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse ved fogedretten.
Værk	Et centralt begreb inden for ophavsretten, som dækker både kunstværker og ikke-kunstneriske åndsprodukter, for eksempel brugskunst, bøger, musik, billedkunst, film, scenografi, fotografier, radio- og tv-udsendelser, hjemmesider, databaser, computerprogrammer, samt en række andre frembringelser.

Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur,
Design og Kunsthåndværk

Foreningen for Retsbeskyttelse af Arkitektur,
Design og Kunsthåndværk